

דיני עונשין – סמס' ב' 2014-2015

שם הקורס : דיני עונשין

שם הקורס באנגלית : Criminal Law

שם המרצה : ד"ר רפאל (רפי) ביטון

חדר : 1206

שעת קבלה : יום ג', 13:15-13:45
[בתיאום מראש בלבד]
טלפון :

דואר אלקטרוני : rephaelb@post.tau.ac.il

מטרת הקורס

המשפט הפלילי סובב אותנו כל העת. מטרת הקורס בדיני עונשין הינה לימוד ודיון בעקרונות הבסיסי של המשפט הפלילי. היעד העיקרי הוא בהקנייה לתלמידים של יכולת דיון ביקורתית ומעמיקה בתחום המשפט הפלילי המהותי ועיקרי האחריות הפלילית. ההתמקדות בקורס היא כאמור בנושאי המשפט הפלילי המהותי. זאת, במובחן מנושאים פליליים פרוצדורליים, כגון סדרי הדין הפליליים ודיני הראיות. מטרה עיקרית נוספת היא הקנייה לתלמידים של הרגלי ניתוח רחבים, התואמים את מיקומו של המשפט הפלילי בהתנהלותה של חברה. המשפט הפלילי הוא מכשיר חברתי, בו עושה החברה שימוש. זהו מכשיר כוחני, מהקיצוניים בו עושה מדינה שימוש כלפי אינדיבידואלים. ככזה, ניתן וראוי להתבונן בו מן הזוויות הרבות המאפיינות חברה אנושית דמוקרטית ומתחם הפעולה שלה מול אזרחיה מחד ומול חברות אחרות מנגד. לכן, נעודד התבוננות מגוונת במשפט הפלילי, תוך תשומת לב להקשרים הבינלאומיים, החברתיים, הכלכליים, החוקתיים והמינהליים של הפעלתו.

תיאור הקורס

במהלך הקורס נבחן את נושאי תכליות המשפט הפלילי, הרציונאל שמאחרי הענישה הפלילית ועקרונות חוקתיים החלים על הדין הפלילי. נבחן את מהות המעשה והמחשבה הפליליים וכן נדון בהגנות ובסייגים לאחריות הפלילית. ככל שיתיר לנו הזמן, נדון גם תחומים ייחודיים של הדין הפלילי המהותי, המאפיינים בחלקם ניסיונות התאמה של המשפט הפלילי לחברה המודרנית, דוגמת אחריות פלילית של פעולה במשותף, תחולה טריטוריאלית ואקס-טריטוריאלית של המשפט הפלילי, מעמד הקורבן במשפט הפלילי, כמו גם עבירות החזקה וסטטוס. את הדיון נקיים סביב סעיפי החוק הרלבנטיים ותוך סקירת פסקי דין ומאמרים עקרוניים. מקורות משלימים אשר יכולים לסייע לתלמידים: יובל לוי ואליעזר לדרמן, עיקרים באחריות פלילית (תשמ"א) וכן: ש"ז פלר, יסודות בדיני עונשין (תשנ"ב).

דרישות הקורס

הסטודנטים מתבקשים להגיע לכל השיעורים כשהם מצויידיים בנוסח עדכני של חוק העונשין. הציון בקורס יסתמך על בחינת הסיום (100%). תנאי לזכאות להיבחן הוא עמידה במטלות הקורס ובעיקר – הגשת התרגילים, כמפורט להלן.

מטלות הקורס

במהלך הקורס יידרשו התלמידים להגיש 3 תרגילים, אשר ייבדקו באורח מדגמי. הגשת התרגילים היא תנאי זכאות לגישה לבחינה.

מהלך הקורס ורשימת הקריאה

במהלך הקורס, נסקור את הנושאים הבאים ואת פריטי הקריאה הנלווים להם. במהלך הקורס תימסרנה הנחיות קריאה ואפשר ויתווספו פריטים או ישונה סדר הנושאים.

א. מטרות המשפט הפלילי, צידוקי הענישה והיבטים חוקתיים

1. מטרות המשפט הפלילי והקשר בין פלילים ומוסר

ע"פ 51/88 דון נ' מ"י, פ"ד מה (1) 144
ע"פ 706/86 צדקה נ' מ"י, פ"ד מא (3) 821
ע"פ 3520/91 תורג'מן נ' מ"י, פ"ד מז(1) 441 [רק את פסק דינו של השופט חשין]
ע"פ 3417/99 הר שפי נ' מ"י, פ"ד נה(2) 735 [רק.....]
R v Dudley and Stephens [1884] 14 QBD 237 DC
ר"ע 40/86 שנער נ' מ"י, פ"ד מ(1) 237

2. מרכיבי המשפט הפלילי והעבירה הפלילית

לוי ולדרמן, עיקרים באחריות פלילית (תשמ"א), 13-14

3. היבטים חוקתיים

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992

אהרון ברק, הקונסטיטוציה של מערכות המשפט בעקבות חוקי היסוד והשלכותיה על המשפט הפלילי (המהותי והדיוני), מחקרי משפט יג(תשנ"ו) 5.

ב. עקרונות יסוד בדיני עונשין

1. עקרון החוקיות

ע"פ 53/54 אש"ד נ' היועמ"ש, פ"ד ח 785
ע"פ 281/69 בר-שלום נ' מ"י, פ"ד כג (2) 85
ע"פ 4424/98 סילגדו נ' מ"י, פ"ד נו(5) 529
דני"פ 1397/03 מ"י נ' שבס, פ"ד נט(4) 385 [רק את חלק העובדות (ברק, סעי' 9-1) וכן סעי' 28-31 בפסק דינו של הנשיא ברק, סעי' 4-2 לפסק דינו של השופט חשין]

2. ענישת מעשה פלילי ואיסור ענישת מחשבות

ע"פ 2831/95 אלבה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(5) 221 (פסק דינו של השופט ברק בלבד)
ע"פ 6696/96 כהנא נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 535

3. איסור על חקיקה למפרע

ע"פ 336/61 אייכמן נ' היועמ"ש, פ"ד טז 2033 [רק סעי' 6-8 לפסק הדין]
ע"פ 1613/91 ארביב נ' מ"י, פ"ד מו (2) 765
בג"צ 1618/97 סצי נ' עירית ת"א, פ"ד נב (2) 542
ע"פ 3025/00 הרוש נ' מ"י, פ"ד נד (5) 111 (הנשיא ברק פסקאות 9-14).

4. כללי פרשנות

סעי' 34כא לחוק העונשין

ע"פ 77/64 ברנבלט נ' היועמ"ש, פ"ד יח (2) 70
ע"פ 787/79 מזרחי נ' מ"י, פ"ד לה (4) 421
ע"פ 677/83 בורוכוב נ' יפת, פ"ד לט (3) 205
ע"פ 3027/90 מודיעים נ' מ"י, פ"ד מה (4) 364, 394-403
דני"פ 8613/96 גיאברין נ' מ"י, פ"ד נד (5) 193
דני"פ 1558/03 מ"י נ. אסד, פ"ד נח(5) 547
דני"פ 10987/07 ברק כהן נ' מ"י, תק-על 2009(1) [יש לקרוא רק את חלק העובדות
בהתחלה ואת פסק דינו של השופט גרוניס]
ע"פ 1142/11 סדיר נ' מ"י, דינים עליון 2012(15) 1344 [פסק דינו של השופט
גיוראן בלבד]

5. תחולה טריטוריאלית

סעיפים 7-17 לחוק העונשין
חוק ההסגרה, תשי"ד-1954
חוק לנשיאת עונש מאסר במדינת אזרחותו של האסיר, תשנ"ז-1996
דני"פ 4603/97 משולם נ' מדינת ישראל פ"ד נא(3) 160
ע"פ 163/82 דוד נ' מדינת ישראל פ"ד לז(1) 622

6. מעמד הקורבן במשפט הפלילי

חוק סדר הדין הפלילי, סעי' 187
חוק העונשין, סעי' 77
חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, סעי' 3,5,6,8-9,12-15
חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, סעי' 68(ב)5 ו-70
ר"ע 40/86 שנער נ' מ"י, פ"ד מ(1) 237
בש"פ 3503/91 שוברט נ' צפריר, פ"ד מו(4) 136

7. עקרון המזיגה (סימולטניות)

ע"פ 334/74 גימאמעה נ' מ"י, פ"ד כט (2) 29
ע"פ 742/78 טל נ' מ"י, פ"ד לג (3) 449
ע"פ 293/88 סוקולבסקי נ' מ"י, פ"ד מו (3) 92
ע"פ 2588/90 ורטנר נ' מ"י, פ"ד מו (4) 712

ג. היסוד העובדתי בעבירה

1. הרכיב ההתנהגותי ביסוד העובדתי

מעשה ומחדל

סעי' 18 לחוק העונשין
סעי' 5, 184 ו-186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982
סעי' 18, 262, 322-326, 340-338, 368 לחוק העונשין
חוק לא תעמוד על דם רעך, התשנ"ח-1998

ע"פ 115/77 לב נ' מ"י, פ"ד לב (2) 505
ע"פ 119/93 לורנס נ' מ"י, פ"ד מח (4) 1
רע"פ 7519/97 שכטר נ' מ"י, פ"ד נב (2) 663
ע"א 506/88 שפר נ' מ"י, פ"ד מח(1) 87 [חלק העובדות וסעי' 57 לפסק דינו של השופט אילון]
ע"פ 132/57 נכט נ' מ"י, פ"ד יא 1544
ע"פ 104/89 דרורי נ' מ"י, פ"ד מד(1) 843.
דנ"פ 4603/97 משולם נ' מ"י, נא(3) 160
דנ"פ 3371/98 אזואלוס נ' מ"י, פ"ד נד (4) 502.
דנ"פ 3371/98 אזואלוס נ' מ"י, פ"ד נד (4) 502.
ע"פ 1742/91 פופר נ' מ"י, פ"ד נא(5) 289 [חלק העובדות ופסק דינו של השופט חשין]
ע"פ 3626/01 ויצמן נ' מ"י, פ"ד נו(3) 187 [פסק דינו של השופט חשין בלבד]

מרדכי קרמינצר וליאת מורג, על הצורך במקור חובה לשם כינון העבירה של סיוע במחדל – בעקבות ויצמן נ' מדינת ישראל, עלי משפט ד'.

עבירות החזקה וסטטוס

הגדרת החזקה – סעי' 34כד לחוק העונשין
סעי' 8 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש]

ע"פ 250/84 הוכשטט נ' מ"י, פ"ד מ(1) 813
ע"פ 509/79 לוזיה נ' מ"י, פ"ד לד(2) 505
ע"פ 1478/91 רובבשי נ' מ"י, פ"ד מו(1) 829
ע"פ 4623/07 יאיר עזרי נ' מ"י, תק-על 2007(4)
ע"פ 149/86 רבייב נ' מ"י, פ"ד מ(2) 371

2. הרכיב הנסיבתי ביסוד העובדתי

ע"פ 103/88 ליכטמן נ' מ"י, פ"ד מג (3) 373.
ע"פ 5224/97 מ"י נ' שדה-אור, פ"ד נב (3) 374.

לוי לדרמן, 201-207

3. הרכיב התוצאתי ביסוד העובדתי

הגדרת הרכיב התוצאתי

ע"פ 697/98 סוסקין נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 289
ע"פ 6696/96 נ' מדינת ישראל נ' כהנא, פ"ד נד(5) 145

קשר סיבתי וניתוק

ע"פ 341/82 בלקר נ' מ"י, פ"ד מא (1) 1, 6-9, 42-52
ע"פ 418/77 ברדריאן נ' מ"י, פ"ד לב (3) 3
ע"פ 84/85 ליכטנשטיין נ' מ"י, פ"ד מ(3) 141.
ע"פ 9723/03 בלזר נ' מ"י
ע"פ 707/83 פטרומיליו נ' מ"י, פ"ד לח (4) 821
ע"פ 119/93 לורנס נ' מ"י, פ"ד מח (4) 1
דני"פ 983/02 יעקובוב נ' מ"י, פ"ד נו (4) 385 (פסקאות 10-12).

גולגולת דקה ורגישות סובייקטיבית

ע"פ 707/83 פטרומיליו נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(4) 821
ע"פ 47/56 מלכה נ' היועמ"ש, פ"ד י(2) 1543

עבירות המתה

סעי' 300(א), 301, 309 ו-35 לחוק העונשין

ע"פ 70/69 סטרול נ' היועמ"ש, פ"ד יח (3) 395.
ע"פ 311/72 צברי נ' מ"י, פ"ד כז (2) 505.

ש"ז פלר, 'הכנה' כמידה של 'כוונה תחילה', משפטים כו 379

ד. היסוד הנפשי בעבירה

1. הגדרת היסוד הנפשי והמחשבה הפלילית

סעי' 20(ג)(2) לחוק העונשין

ע"פ 125/50 יעקובוביץ' נ' היועמ"ש, פ"ד ו 521 עמי 524, 543-548, 557-559
ע"פ 5046/93 מ"י נ' הוכמן, פ"ד נ (1) 2.

2. הילכת הצפיות – ידיעה השקולה לכוונה

סעי' 20(ב) ו-90א(2) לחוק העונשין

ע"פ 552/68 אילוז נ' מ"י, פ"ד כג (1) 377
ע"פ 677/83 בורוכוב נ' יפת, פ"ד לט (3)
ע"פ 172/88 וענונו נ' מ"י, פ"ד מד (3) 265
ע"פ 2831/95 אלבה נ' מ"י, פ"ד נ (5) 221.

ע"פ 4317/97 פוליאקוב ואחי' ני מ"י, פ"ד נג (1) 289
רע"פ 9818/01 ביטון ני סולטן, פ"ד נט(6) 554
ע"פ 5446/99 אלימלך ני מ"י, פ"ד נו(4) 49

3. פזיזות

סעי' 90א(1), 19-20, 298-299, 300א(1)-300א(4) לחוק העונשין

ע"פ 1100/93 סובאח ני מ"י, פ"ד מז (3) 635.
ד"נ 4279/93 סובאח ני מ"י
דני"פ 3285/98 יאסר ני מ"י, תק-על 98 (3) 1577
ע"פ 3158/00 מגדיש ני מ"י, פ"ד נד (5) 80
ע"פ 6131/01 מ"י ני פרבשטיין, פ"ד נו(2) 24

קרן שפירא-אטינגר, קלות הדעת במשפט הפלילי – האם יש משקל לדעת?
מחקרי משפט יד (1997), 179

4. כוונה, כוונה מיוחדת ומטרה

ד"נ 8/68 המטרפסט ני הי"מ, פ"ד כב (2) 536
ע"פ 552/68 אילוז ני מ"י, פ"ד כג (1) 377
ע"פ 677/83 בורוכוב ני יפת, פ"ד לט (3)
ע"פ 103/88 ליכטמן ני מ"י, פ"ד מג (3) 373.
ע"פ 172/88 וענונו ני מ"י, פ"ד מד (3) 265
ע"פ 2831/95 אלבה ני מ"י, פ"ד נ (5) 221.
רע"פ 4827/95 ה.ג. פולק בע"מ ני מ"י, פ"ד נד (2) 97
ע"פ 4317, 4392, 6327/97 פוליאקוב ואחי' ני מ"י, פ"ד נג (1) 289
ע"פ 5640/97 רייך ני מ"י, פ"ד נג (2) 433 (השופט אילן 15-8).
רע"פ 9818/01 ביטון ני סולטן, פ"ד נט(6) 554

5. עצימת עיניים

ע"פ 5612/92 מ"י ני בארי, פ"ד מח (1) 347
ע"פ 3417/99 הר-שפי ני מ"י, פ"ד נה (2) 735 [רק סעי' 23-46 לפסק דינו של
השופט חשין]
ע"פ 115/00 טייב ני מ"י, פ"ד נד (3) 289
ע"פ 5938/00 אזולאי ני מ"י, פ"ד נה(3) 873 [העובדות וסעי' 15-17 לפסק דינה של
השופטת בייניש בלבד]
ע"פ 4336/96 מ"י ני דיניץ, פ"ד נא(5) 97 [סעי' 1-4 לפסה"ד של השופט אור ו- 30-
35 לפסק דינה של השופט דורנר]
קרן שפירא-אטינגר, עצימת עיניים – סיפור על שועלים ועל יענים, ספר שאווה
(עורכים: אהרון ברק ודניאל פרידמן), 652.

6. מחשבה פלילית מועתקת

סעי' 20ג(2) לחוק העונשין

ע"פ 406/72 שניר נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(1) 234

7. רשלנות

חוק העונשין, ס' 21, 90א(5), 90ב, 304, 338, 341

ע"פ 186/80 יערי נ' מ"י, פ"ג לה (1) 764.
דני"פ 983/02 יעקובוב נ' מ"י, פ"ד נו (4) 385
ע"פ 196/64 בש נ' מ"י, פ"ד יח (4) 569.
ד"נ 15/64 בש נ' מ"י, פ"ד יט (1) 310.
ע"פ 385/89 אבנת נ' מ"י, פ"ד מו (1) 1.
ע"פ 84/85 ליכטנשטיין נ' מ"י, פ"ד מ (3) 141.

מרדכי קרמינצ'ר, על הרשלנות בפלילים – יסוד נפשי, יסוד עובדתי או שניהם גם יחד, משפטים כ"ד (תשנ"ד) 71

8. אחריות קפידה

חוק העונשין, ס' 22

ד"נ 11/65 גדיסי נ' היועמ"ש, פ"ד כ (1) 57.
ד"נ 17/59 מאור מזרחי נ' היועמ"ש, פ"ד יד 1882.
ע"פ 696/81 אזולאי נ' מ"י, פ"ד לו (2) 565.
רע"פ 26/97 לקס נ' מ"י, פ"ד נב (2) 673.
רע"פ 1875/98 אורן בנגב מתכות בע"מ נ' מ"י, פ"ד נד(4) 529.

ה. עבירות ניסיון וניסיון בלתי צליח

חוק העונשין, ס' 25-28, 33-34, 305

ע"פ 180/83 סרור נ' מ"י, פ"ד לח (2) 444.
ע"פ 400/88 עיתי נ' מ"י, פ"ד מד (1) 778.
ע"פ 150/93 סריס נ' מ"י, פ"ד מח (2) 183.
ע"פ 7399/95 נחושתן ואח' נ' מ"י, פ"ד נב (2) 105
ע"פ 675/88 גריציאנו נ' מ"י, פ"ד מ (3) 763.

דן ביין, הערות לעבירת הניסיון לאור תיקון 39 לחוק העונשין, המשפט ג' 297

ו. הגנות וסייגים לאחריות פלילית

1. כללי

ע"פ 4675/97 רוזוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(4) 337
ע"פ 1182/99 הורוביץ_נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 1

2. הגנה עצמית והגנת בית מגורים

ע"פ הורוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד כו(1) 624
ע"פ אפנג'ר נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 141
ע"פ פרידמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 256
ע"פ 20/04 קליינר נ' מ"י, פ"ד נח(6) 80
ע"פ 6353/94 בוחבוט נ' מ"י, פ"ד מט(3) 647
ע"פ 8133/09 שחר מזרחי נ' מ"י, תק-על 10(3) 669
ת"פ (בי"ש) 1010/07 מ"י נ' דרומי, תק-מח 09(3) 1842

3. כשרות נפשית ושכלית

סעיפים 34, 34ח, 35א ו-300א לחוק העונשין

ע"פ 118/53 מנדלברוט נ' הי"מ, פ"ד י 281, 289-290, 311-313.
ע"פ 317/83 גודמן נ' מ"י, פ"ד לט (3) 427.
רע"פ 2111/93 אבנרי נ' מ"י, פ"ד מח (5) 133.
ע"פ 5951/98 מליסה נ' מ"י, פ"ד נד (5) 49
ע"פ 5031/01 פלונית נ' מ"י, נו (6) 625

4. היעדר רציה ושליטה

סעיפים 34ז, 34יד, 34ה ו-34כב לחוק העונשין

ע"פ 382/75 חמיס נ' מ"י, פ"ד ל (2) 729
ע"פ 165/57 מ"י נ' שטנר, פ"ד יא (3) 1557.
ע"פ 118/53 מנדלברוט נ' הי"מ, פ"ד י 281

5. הגנת הצורך

ע"פ 196/85 זילברברג נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(4) 485
ע"פ 61/83 שוקרון נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(2) 617
ע"פ 298/88 טויטו נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(1) 151

6. הגנת הכורח

סעי' 34יב לחוק העונשין

סעי' 8 לחוק עשיית דין בנאציים ועוזריהם, התשי"ב-1950
סעי' 19 לחוק השיפוט הצבאי, השתט"ו-1955

ע"פ 558/73 חקק נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(1) 596
ע"פ 3596/93 אבו-סרור נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(2) 481
ע"פ 2130/95 בשיר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 456

7. הגנת הצידוק

סעי' 34 לחוק העונשין

ע"פ 486/88 אנקונינה נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(2) 353
בג"צ 425/89 צופאן נ' הפרקליט הצבאי הראשי, פ"ד מג(4) 718

8. טעות בעובדה וטעות משפטית

חוק העונשין, ס' 34, י"ח ו-34 י"ט לחוק העונשין

ע"פ 291/62 אבו-רביע נ' היועמ"ש, פ"ד יז 2913.
ע"פ 54/49 הי"מ נ' עסלה, פ"ד ד 497.
ע"פ 4188/93 לוי נ' מ"י, פ"ד מט (1) 539.
דנ"פ 1294/96 משולם נ' מ"י, פ"ד נב (5) 1
ע"פ 5424/91 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(4) 497
ע"פ 115/00 טייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 289
ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776
ע"פ 389/91 מדינת ישראל נ' ויסמרק, פ"ד מט(5) 705

9. הגנה מן הצדק

סעי' 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982

בג"צ 1563/96 כץ נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נה(1) 529
בג"צ 5319/9 קוגן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נא(5) 67
ע"פ 2910/94 יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 221

ז. הרחבת מעגל המבצעים

חוק העונשין ס' 29 – 34ד, 260 – 262, 498 – 500.

ע"פ 4188/93 לוי ואחי נ' מ"י, פ"ד מט (1) 539.
ע"פ 1632/95 משולם ואחי נ' מ"י, פ"ד מט (5) 534.
דנ"פ 1294,1365/96 משולם נ' מ"י, פ"ד נב (5) 1.
ע"פ 4389/93 מרדכי נ' מ"י, פ"ד נ (3) 239.
ע"פ 2796/95 פלוני ואחי נ' מ"י, פ"ד נא (3) 388
ע"פ 4317,4392,6327/97 פוליאקוב ואחי נ' מ"י, פ"ד נג (1) 289.
ע"פ 807/99 מ"י נ' עזיזיאן, פ"ד נג (5) 747
ע"פ 320/99 פלונית נ' מ"י, פ"ד נה (3) 22
ע"פ 4424/98 סילגדו נ' מ"י, פ"ד נו (5) 529.
ע"פ 2796/95 פלוני ואחי נ' מ"י, פ"ד נא (3) 388-399-401.
ע"פ 3338/99 פקוביץ נ' מ"י, פ"ד נד (5) 667

הדר דנציג-רוזנברג, הסדר הטלת אחריות לעבירה נגרת: הרהורים על אשמה, מידתיות ונוסחת איזון אחרת – ניתוח דיאונטולוגי בעקבות ע"פ 4424/98 סילגדו נ' מדינת ישראל, ספר וינר על משפט פלילי ואתיקה (עורכים): יורם רבין ואחי, (2009)

פשיעה מאורגנת

חוק מאבק בארגוני פשיעה, צ'סס"ג-2003, סעי' 1-4

דני"פ 1365/96 משולם נ' מ"י, נב(5) 1 (פסק דינו של השופט חשין, בעיקר סעי' 13-15)
ע"פ 6785/09 זוארץ נ' מ"י, דינים עליון 2011(17) 134
ע"פ 2996/09 דבור נ' מ"י, דינים עליון 2011(64) 926

אחריות שילוחית

ע"פ 7399/95 דן אגודה שיתופית לתחבורה ציבורית בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(2)
105
ע"פ 7295/95 דסנצ'יק נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 193
ע"פ 378/78 ברק נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד לג(1) 438

ח. אחריות תאגידיים

סעי' 23 לחוק העונשין

ע"פ 3017/90 חברת מודיעים בינוי ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4) 364, עמ'
375-394
ע"פ 5734/91 מדינת ישראל נ' לאומי ושות' בנק להשקעות בע"מ ואח', פ"ד מט(2) 4,
עמ' 25-30